

УДК 373.5.016:811.112.2

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Олена Бескорса, Діана Акопова

Анотація. Стаття присвячена визначенню ролі проектного методу на уроках німецької мови в початковій школі. Схарактеризовано основні типи проектів, серед яких ігрові, дослідницькі та творчі. Наведено приклади завдань до кожного типу за сучасними підручниками німецької мови для початкової школи. Зазначено, що використання методу проектів у навчанні іноземної мови дозволяє вирішити цілу низку завдань, зокрема підвищення рівня пізнавальної активності, ролі самостійної роботи, індивідуальної та колективної відповідальності за виконану роботу.

Ключові слова: проект, метод, творчий проект, дослідницький проект, творчий проект, німецька мова, початкова школа, активізація пізнавальної діяльності.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Процеси перебудови в Україні обумовили нові тенденції щодо розвитку освіти. З'явилась нагальна потреба суспільства в творчих, обдарованих, інтелектуально і духовно розвинених громадянах. Для того, щоб обдарована дитина повністю розкрила свої здібності, реалізувалася в житті, необхідно створити певні умови в навчальному закладі. Сучасні досягнення науки і техніки багато в чому визначають вибір методів навчання, серед яких педагоги все частіше віддають перевагу активним та інтерактивним педагогічним технологіям. Саме під час використання на уроках сучасних освітніх технологій учні можуть повністю реалізувати себе як творчі особистості. Яскравим прикладом упровадження інноваційних технологій у навчання іноземних мов є метод проектів. На сучасному етапі розвитку суспільства варто змінювати підхід до вивчення іноземної мови, а саме спробувати зробити уроки не лише змістовними, а й цікавими. Проектна робота є одним із засобів активізації пізнавальної діяльності учнів та інтенсифікації навчання іноземної мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Дана технологія має багаторічну історію. Проектна методика в освітньому процесі використовується вже близько ста

років. Науковим описом методу проектів займалися американські педагоги і філософи Д. Дьюї, У. Кілпатрик, Е. Коллінгс та ін. Набуваючи все більшої популярності, метод проектів отримав широке застосування в педагогіці двадцятого століття, і залишається предметом дослідження багатьох учених і педагогів, які висвітлюють різні аспекти цього методу. Значну кількість досліджень присвячено використанню методу проектів у навчанні іноземних мов. Серед них – наукові роботи Н. Абишевої, Т. Березіної, Л. Горбач, Є. Полат, О. Пометун та інших дослідників. Проте, як свідчить проведений нами аналіз наукової літератури, увагою більшості науковців оминається проблема використання методу проектів у навчанні німецької мови в початковій школі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення ролі методу проектів на уроках німецької мови в початковій школі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. Аналіз досліджень І. Зимньої, О. Пометун дозволив з'ясувати, що метод проектів – це система навчання, за якою учні набувають знань, умінь і навичок у процесі планування й виконання практичних завдань-проектів, що постійно ускладнюються [4, с. 142]. Проектна методика характеризується високою комунікативністю і допомагає учням висловлювати свої власні думки, почуття, активно включатися в реальну діяльність, приймати особисту відповідальність за досягнення в навчанні.

В основу типології проектів можна покласти різні ознаки. Наприклад, залежно від кількості учасників, проекти можуть бути індивідуальними, груповими (2–6 осіб), колективними; залежно від часу, витраченого на реалізацію, проекти можуть бути короткотривалими (1–3 уроки), середньої тривалості (до місяця), довготривалими (кілька місяців). За тематичною спрямованістю проекти бувають дуже різноманітними: мовні, екологічні, етнографічні, країнознавчі тощо. Не завжди легко визначити тип проекту за тематичною спрямованістю, адже більшість із них за своєю сутністю є міждисциплінарними. Частіше тип проекту визначається за характером діяльності, що в ньому є провідною. Головні цілі введення в шкільну практику методу проектів:

– показати вміння окремого учня чи групи учнів, використовуючи придбаний в школі дослідницький досвід;

- реалізовувати свій інтерес до предмета дослідження, примножити знання про нього;
- продемонструвати рівень володіння іноземною мовою;
- піднятися на вищий щабель освіченості, розвитку, соціальної зрілості.

Відмінна риса проектної методики – особлива форма організації. У проектній методиці використовуються всі кращі ідеї, вироблені традиційною та сучасною методикою викладання німецької мови. До них належать перш за все охоплення широкого кола методів, прийомів та форм роботи, проблемність і високий рівень мотивації. Різноманітність, як необхідна риса будь-якого ефективного навчання, сприяє підвищенню інтересу до навчання – це і різноманітність тем, типів текстів (діалоги, монологи, листи, настільні ігри, описи), і різноманітність форм навчальної діяльності (індивідуальна, парна, групова, робота в командах), і різноманітність типів вправ (комунікативні, умовно-комунікативні, рецептивно-репродуктивні, рецептивно-продуктивні). Безумовно важливо, щоб школяр вчився із задоволенням. Дитина навчається продуктивно і багато дізнається, якщо робить це вільно, без примусу, відчуваючи радість [3, с. 23].

Аналіз, науково-методичної літератури свідчить, що проекти можна класифікувати як дослідницькі, інформаційні, творчі, ігрові, практичні (практично орієнтовані). З огляду на те, що провідним типом діяльності учнів молодшого шкільного віку є навчально-ігрова, усі проекти мають носити ігровий характер. Розважальність – одна з особливостей проекту для початкової школи. Часто завдання можуть оформлюватися у вигляді жарту, головоломки, загадки, мати музичний супровід, ілюстрації [1, с. 76].

Новизна підходу полягає в тому, що школярам дається можливість самим конструювати зміст спілкування, починаючи з першого заняття за проектом. У курсі німецької мови метод проектів може використовуватися в межах програмного матеріалу практично з будь-якої теми. Наприклад, у підручнику Ярослави Скоропад для 2 класу дітям пропонуються такі види робіт, як виготовлення листівки або родинного дерева [5].

Що стосується дослідницьких проектів, то на 1-му році навчання вони можуть бути такими: дітям дається завдання проінтерв'ювати один одного по ланцюжку за темою «Дні народження» з наступним заповненням таблиці. Після отримання відповіді на питання «Коли в тебе день народження?» діти

записують імена опитаних у відповідному секторі («Шматочок пирога») Пиріг поділено на 4 сектори, кожен сектор символізує пору року. Пізніше підводяться підсумки: скільки хлопців святкують день народження в кожній порі року, а скільки дівчат. Таблиця повинна привертати увагу дітей, допомагати зберегти в пам'яті сенс того, що потрібно сприймати і викликати бажання працювати. Подібні проекти розвивають у молодших школярів пошукові вміння (вміння запитувати інформацію, висувати гіпотези, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки).

Коли діти дорослішають, завдання проекту для них слід ускладнювати. Дуже вдалий варіант – уведення міжкультурного компонента. Наприклад, на 3-му році навчання молодші школярі можуть виконати творчу проектну роботу «Святковий календар». Сутність його полягає в складанні календаря головних свят України та Німеччини. Попередньо діти вивчають інформацію про свята, значущих для школярів Німеччини і вносять їх у першу колонку, а в другу вносять інформацію про свята своєї країни. Можна надати учням можливість прикрасити календар малюнками та ілюстраціями символів цих свят. Таким чином ми формуємо в дітей таку важливу компетентність як міжкультурну. Крім того, даючи можливість школярам поступово знайомитися з реальним життям їхніх однолітків з Німеччини і дозволяючи порівнювати зі своїм, тим самим, виховуємо в них толерантність, культуру спілкування, прийняту в сучасному цивілізованому світі, зміцнюємо їхню національну свідомість у ході організації германомовної мовленнєвої взаємодії за принципом діалогу культур [5, с. 125 – 126].

Прикладом творчих проектів на 2-му і 3-му році навчання також може бути складання меню для ідеального ресторану: 1) закуски, 2) основна страва, 3) десерт. Крім того, ресторану потрібно дати назву.

Що стосується дослідницьких проектів, то їх завдання на 2-му, 3-му році навчання ускладнюється. Наприклад, вивчаючи тему «Наш клас» діти визначають кількісний склад класу за різними ознаками: 1) дівчатка і хлопчики, 2) колір волосся, 3) колір очей, 4) улюблені кольори. Для підрахунку результатів вибирається чотири помічники. Таким чином, закладаються навички обробки статистичного матеріалу.

Четверокласникам цілком під силу міжпредметні проекти. Наприклад, у межах теми «Тварини» діти можуть виконати проект про диких тварин або тварин, що знаходяться на межі зникнення в їхній країні або регіоні

проживання. Їм необхідно зібрати відповідну інформацію у вигляді малюнків, малюнків з журналів, фотографій. Крім навичок роботи з енциклопедією та іншими джерелами інформації, для виконання роботи їм знадобляться знання, отримані на уроках природознавства і з власного досвіду (спостереження, переглянутий фільм).

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Підводячи підсумки, слід зазначити, що використання методу проектів на уроках німецької мови в початковій школі вимагає значного часового ресурсу та почасти виходить за межі уроку. Однак він дозволяє вирішити цілу низку важливих завдань:

- можливість творчого розвитку учнів;
- підвищення ролі самостійної роботи, зокрема пошук необхідної інформації в різних джерелах;
- можливість будувати ефективну взаємодію між учнем і вчителем, а також між учнем і колективом;
- підвищення рівня індивідуальної та колективної відповідальності за виконану роботу;
- активізація пізнавальної активності учнів.

Крім цього проектні технології сприяють досягненню головної мети навчання іноземної мови формування комунікативної компетентності на елементарному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбач Л. Проектна робота. Німецька мова / Л. Горбач. – К. : Шкільний світ, – 2008 р. – 128 с.
2. Довгаль Н. Проектна робота на уроках німецької мови в початковій школі / Н. О. Довгаль // Німецька мова в школі. – 2010. – № 7. – С. 8-9 .
3. Зимняя И. Проектная методика обучения английскому языку / И. А. Зимняя, Т. И. Сахарова // Иностранные языки в школе. – 1991. – №3. – С. 9-15.
4. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 193 с.
5. Скоропад Я. Німецька мова для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням німецької мови : підручник для 2 класу / Я. М. Скоропад. – Львів : Світ, 2012. – 160 с.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Hornach L. Project Work. The German Language / L. Horbach. – K. : Shkilnyi Svit, – 2008. – 128 p. (in Ukrainian)
2. Dovhal N. Project Work at the German Language Lessons at Primary School / N.O. Dovhal // The German Language at School. – 2010. – № 7. – P. 8-9. (in Ukrainian)

3. Zimniaia I. The Project Methodology of The English Language Teaching / I.A. Zimniaia, T.I. Sakharova // Foreign Languages at School. – 1991. – №3. – P. 9-15. (in Russian)

4. Pometun O. The Modern Lesson. Interactive Learning Technologies : Scientific and Methodological Book / O.I. Pometun, L.V. Pyrozhchenko. – K. : A.S.K., 2004. – 193p. (in Ukrainian)

5. Skoropad Ya. The German Language for Specialized Schools with Advanced Study of the German Language : Textbook for the Second Form / Ya.M. Skoropad. – Lviv : Svit, 2012. – 160 p. (in Ukrainian)

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА ПРОЕКТОВ НА УРОКАХ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Елена Бескорсая, Диана Акопова

Аннотация. Статья посвящена использованию проектного метода на уроках немецкого языка в начальной школе. Охарактеризованы основные типы проектов, среди них игровые, исследовательские, и творческие. К каждому типу приведены практические примеры из современных учебников немецкого языка для начальной школы. Определена роль метода проектов в обучении иностранного языка, которая состоит в повышении уровня познавательной активности, индивидуальной и коллективной ответственности за выполненную работу, увеличении роли самостоятельной работы.

Ключевые слова: проект, метод, творческий проект, исследовательский проект, творческий проект, немецкий язык, начальная школа, активизация познавательной деятельности.

USING THE PROJECT METHOD ON GERMAN LESSONS AT PRIMARY SCHOOL

Olena Beskorsa, Diana Akopova

Abstract. The article is devoted to using the project method on German lessons at primary school. The main types of projects are characterized, game, research and creative ones are among them.

The different approaches to classification of projects are revealed. They may be individual, group and collective ones in accordance with the number of pupils who take part in the project; according to the time spent on the realization of the project they may be short, of medium duration, and long. For their thematic orientation they may be of different types: language, ecological, ethnographical, country study etc. The practical examples that are taken from the modern school textbooks of the German language for primary school are given to the each project type. In the authors' opinion the innovative aspects of the project method are those that pupils are given an opportunity to compose the contents of communication beginning at the first project lesson. At the German language course the project method can be used within the program material of almost any topic. It is emphasized that using the project method allows to solve a number of problems, such as increasing the level of pupils' cognitive activity, of individual and collective responsibility, and enhancing the role of independent work. It is proved that the older pupils are the more complicated the tasks of project are getting. The authors think that in the third form it is advisable to implement the country study contents to projects. So the project method contributes to the main goal of foreign language mastering – forming the communicative competence at the elementary level.

Key words: project, method, creative project, research project, game project, the German language, primary school, enhancing of cognitive activity.